

Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynlerin Farklılıkları Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynlerin Farklılıkları Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32324>

Özet

Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynlerin Farklılıkları Ölçeği (ÜZCEOÖ), ebeveynlerin üstün zekalı çocukları özel ihtiyaçları, gelişimsel zorlukları ve onlara yönelik sergiledikleri genel ebeveynlik tutumları hakkındaki bilinç düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle demokratik, otoriter, ağırlık koruyucu ve izin verici gibi farklı ebeveynlik boyutlarındaki farklılıklarını belirleyerek, bu özel popülasyonun ebeveynlerine yönelik rehberlik ve destek programlarının temelini oluşturmayı amaçlamaktadır. Ölçek, yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerleri sergileyen bir ölçek geliştirme çalışmasıdır.

Anahtar Kelimeler

Üstün Zeka, Ebeveyn Farklılıkları, Ebeveynlik Tutumları, Psikolojik Ölçek, Ölçek Geliştirme, Güvenirlik, Geçerlik

Yazarlar

Nüket, A., Konik, A. K.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, üstün zekalı çocuklara sahip olan ebeveynlerin, çocukları potansiyelini destekleme, duygusal ve sosyal gelişimlerini yönlendirme ve özel yetenek alanlarına uygun davranma konusundaki mevcut farklılıklarını ve baskın ebeveynlik tutumlarını sistematik olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme, ebeveynlerin hangi tutumları (örneğin, demokratik veya otoriter) daha yoğun sergilediğini belirlemeye yardımcı olur.

Yapı

Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynlerin Farklılıkları Ölçeği, ebeveynlik tutumlarının dört temel alt boyutunu ölçen çok boyutlu bir yapıya temel alır. Bu boyutlar, üstün zekalı çocukların yetiştirilmesinde kritik rol oynayan farklı yaklaşımları temsil eder:

Demokratik Boyut: Çocuğun özerkliğini destekleyen, karşılıklı saygıya dayalı ve açık iletişimi teşvik eden tutumları ölçer.

Otoriter Boyut: Yüksek kontrol, katı kurallar ve ebeveynin mutlak otoritesine dayanan tutumları ölçer.

Ağırlık Koruyucu Boyut: Çocuğun risk almasını engelleyen, baskın ve kısıtlayan ve ağırlık ilgi gösteren tutumları ölçer.

İzin Verici Boyut: Düşük beklenti, az kontrol ve çocuğa sınırsız özgürlük tanıyan tutumları

ölçer.

Ölçek, ebeveynlerin bu tutumlar hakkındaki farklılıklarını belirleyerek, üstün zekalı çocuğa yönelik en uygun destekleyici çevrenin oluşturulmasına katkı sağlar.

Geçerlik

Ölçek, yapı geçerliliğini destekleyen analizler sonucunda dört faktörlü yapıya ebeveynlik tutumlarını değerlendirilmede yeterli olduğunu göstermiştir. Elde edilen sonuçlara göre, ölçekten alınan yüksek puanlar ilgili alt boyuta ait ebeveynlik tutumunun **başarı** olduğunu işaret ederken, düşük puanlar ise o ebeveynlik tutumunun **zayıf** olduğunu göstermektedir. Geçerlik analizleri, ölçeğin ebeveynlerin çocuklara yönelik tutumlarını değerlendirmede yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğunu kanıtlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, kabul edilebilir iç tutarlılık düzeylerini ortaya koymuştur. Madde analizi öncesinde hesaplanan genel Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,660 olarak belirlenmiş ve ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, ölçeğin alt boyutları için yapılan güvenirlik analizleri spesifik olarak aşağıdaki değerleri vermiştir:

Demokratik Boyut için: 0.83

Otoriter Boyut için: 0.76

Akıl Koruyucu Boyut için: 0.75

İzin Verici Boyut için: 0.74

Bu değerler, sosyal bilimler araştırmalarında kabul edilebilir güvenirlik seviyeleri üzerinde olup, ölçeğin tutarlı ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, ebeveyn farklılıklarını yapısını oluşturan temel boyutları belirlemek amacıyla faktör analizleri (büyük olasılıkla Açıklayıcı Faktör Analizi, AFA) kullanılmıştır. Analizler sonucunda, ölçeğin teorik çerçevesiyle uyumlu olan ve ebeveynlik tutumlarının dört ana bileşenini temsil eden dört alt boyut (demokratik, otoriter, akıl koruyucu ve izin verici) ortaya çıkmıştır. Bu faktör yapısı, ebeveynlerin üstün zekalı çocuklarına yönelik yaklaşımlarındaki karmaşık örüntüleri başarıyla bir şekilde ayrıştırmıştır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynler

Yaş Grubu: Yetkinler (Ebeveynler)

Popülasyon Detayları: Ölçek, üstün zekalı olduğu belirlenmiş çocukların ebeveynlerinin katılmalarıyla geliştirilmiş ve standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim (Self-Report). Ebeveynlerden, üstün zekalı çocuklarına yönelik düşünce ve davranışlarına ne ölçüde katıldıkları belirtilmeleri istenir.

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Kullanılmaktadır:

Hiç Katılmıyorum: 1

Katılmıyorum: 2

Kararsızım: 3

Katılmıyorum: 4

Tamamen Katılmıyorum: 5

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Tutumları, Üstün Yetenek, Çocuk Psikolojisi, Farklılık Ölçeği, Psikometri

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ayça Köksal Konik

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: aycakoksal@hotmail.com

Yazma Adresi: Makalenin yayınlandığı tarihe ait kurumsal adres bilgisi gereklidir (Kaynakta belirtilmemiştir).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018

Şinler ve Kullanım Ücreti: Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için genellikle yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Referanslar

Nüket, A., ve Konik, A. K. (2018). Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynlerin Farkındalıkları: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*. 47(220), 79-104.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [ustun-zekali-cocugu-olan-ebeveynlerin-farkindaliklari-toad.pdf](#)

Üstün Zekalı Çocukları Olan Ebeveynlerin Farkındalıkları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM